

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
Joi'a si Duminec'a.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLIII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. correspondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiecare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrairitu.

Nr. 40.

Dumineca, 30 18 Maiu

1880.

Brasiovu 18 / 30 Maiu.

Candu voru se mai incete odata frecarile natio-
nale in Austro-Ungari'a? A respunde la acést'a
ntrebare se pare ceva fórte greu si totusi, ce sim-
la e solutiunea gravei cestiuni. E claru, cà fre-
carile nationale in acésta monarchia, numai atunci
potu incetá, candu nu va mai fi nici o diferentia
intre nationalitati. Acést'a nu se póte intemplá pe
cátu timpu voru esistá nationalitati diferite. De
aci urméza, cà frecarile voru incetá numai atunci,
candu voru incetá tóte pretensiunile nationale, candu in
vastulu imperiu va domni numai o singura natiune
exclusivu si nedisputatu.

Niciodata — veti dice — nu va fi possibila o
asemenea solutiune a cestiunei de nationalitate in
Austro-Ungari'a. Si noi suntemu de parerea a-
cést'a si de aceea amu trebui se ajungemu la trist'a
conclusiune cà niciodata pacea interióra inre na-
tionalitatile din monarchia nu se va poté restabili.
Si intru adeveru, déca nu amu avé o credintia mai
buna despre omenire si missiunea ei, amu dice cà
ori-ce incercare de a fáce pace inre popórele aus-
tro-ungare pe bas'a egalei loru indreptatiri este si
va fi zadarnica.

Discussiunea ce avú locu dilele aceste in ma-
turulu corpu alu camerei lordiloru austriaci si despre
care relatamu mai la vale, inca nu a potutu fi
niciidecumu incurgiatóre pentru amicii causei po-
póreloru acestei monarchie. De unu timpu incóce
se parea cà spiritele in Austri'a sunt mai linistite
si cà popórele de acolo au inceputu se recunósca,
cà numai printr'o intielegere buna si drépta inre
le isi potu asigurá unu viitoriu pacinicu si fer-
m. Intre Germani si Ceho-slavii Boemie se pa-
ca s'a efectuitu o apropiare, la mai multe o-
casuni s'au serbatu fraternisari formale inre aceste
doe elemente. Conducétorii nemti asigurau prin
coganele loru susu si tare, cà ei dorescu sinceru
intielegerea, nu sunt in contra egalei indreptatiri a
Cehiloru.

Tóte asigurările si demonstrările de buna vointia
si buna intielegere au duratu inse numai pēna la
momentulu candu promissiunile frumóse veneau a
se traduce in fapte. Indata ce sosindu acestu mo-
mentu a fostu se se faca impartiel'a, au isbucnit
car' inimicitiele si neintielegerile din trecutu, si
astadi Nemtii si Cehii isi stau facia in fačia mai
cu aceeași animositate cà si pe timpulu ministeriului
Hohenwart.

Infratirea inre Germani si Cehi a fostu tocmai
astatu de sincera si a duratu tocmai atátu de multu,
cà infrattrea inre Maghiari si Romani pe la 1860/1.
Maghiarii se pricepu, inca si mai bine cà Nemtii,
a tiené oratiuni bombastice de infratire si a face
promissiuni, cari se nu se implinésca niciodata.

Comitelui Taaffe, iá successu a completá parla-
mentulu prin intrarea Cehiloru si fidelu programei
sale a facutu prim'a incercare de a satisface pe
bas'a constitutiunei existente, pe cale administrativa,
cátu mai multu principiulu de egala indreptatire,
proclamatu in discursulu tronului. Astfelu s'a nas-
cutu ordonanti'a privitóre la egalitatea limbeleru
germana si boema in oficiile publice ale Boemie
si Moraviei.

Urmarea procederei leale si drepte a guvern-
ului a fostu unu siru aprópe infinitu de proteste ale
Nemtiloru in contra memoratei ordonantie. Pentru
de a dá manifestatiuniloru acestora o importantia
si mai mare centralistii camerei domniloru au fa-
cutu, cu ocaziunea desbaterei generale budgetare,
anu asaltu asupra ordonantie pentru limbe. Si nu
cátu punctu de vedere de dreptu, ci numai din
punctu de vedere politicu au potut'o combate.

„Suntemu centralisti si numai in centralismulu
germanu vedemu asiguratu viitorulu Austriei.“
Eata in puține cuvinte esenti'a vorbiriloru d-loru
Schmerling, Hasner s. a. „Limb'a imperiului“,

disera ei „póte fi numai cea germana,“ Betranulu
Schmerling mai adause, cà numai armat'a repre-
senta astadi inca pe deplinu statulu unitariu alu
Austriei si se planse cà si aci s'au facutu o spar-
tura prin aceea cà honvedii unguri si croati sunt
comandati in limb'a loru. Spre marea surprindere
si mania a celoru din Budapest'a, siefulu partidei
centraliste nu se sfiesce a declará cà credintia s'a
este cà in monarchia trebuie se invinga centralis-
mulu cu limb'a germana cà limba a imperiului.

Desvoltarea istorica a monarchiei de o suta de
ani, dice Schmerling, e centralistica. Ba nu res-
pundu centralistii maghiari din Budapest'a ea este
dualistica. Amendouii sunteti in retacire replica
Slavii de dincolo, càci acésta desvoltare e federa-
listica.

Este caracteristicu de a vedé acuma pe centra-
listii maghiari combatēdu centralismulu lui Schmer-
ling de nou proclamatu si aplaudatu de tóta cēt'a
centralistiloru nemti, cu argumente — federalistice.
Déca centralismulu, de care viséza Schmerling nu s'a
potutu sustiené, déca a facutu fiasco cu tóte cà o
mare imperatésa si doi imperati l'au voitu, se va
poté óre susutiené, fi-va feritu de fiasco centralis-
mulu ce l'au introdusu Maghiarii in Ungari'a si pe
care 'lu voiescu d-nii Tisza-Trefort? Care va reesi
mai in urma invingétorii centralismulu nemtiescu
séu ceiu ungurescu-nemtiescu séu federalismulu?
Viitoriulu ne-o va aratá.

Cronic'a evenimenteloru politice.

Post tot discrimina rerum s'au intielesu de p u t a t i u n i l e r e g n i c o l a r e, cea c r o a t a
cu cea u n g a r a, asupra tuturor punctelor nou-
lui pactu financiariu ungaro-croatu. In 26 l. c. a
fostu siedintia comuna sub presiedinti'a comitelui
Cziráky, in care s'au stabilitu aceste puncte, dupa
cari pactulu s'a incheiatu pēna la finitulu anului
1887, candu va se terminá si pactulu cu Austri'a.

Conformu intielegerei Croati'a platesce aceeași
suma, cà si pēna aci pentru cheltuielile comune;
din veniturile comune ale impositelor directe —
afara de taca militară — se lasa 45 percente
pentru acoperirea speselor administratiunei auto-
nóme croate si afara de acésta i se da Croatiei,
cà praecipumu pentru timbre si darea de transportu
o suma anuală de 20,000 florini. Aceste disposi-
tioni le va contiené miculu proiectu de lege, ce se
va asterne dietei ungare si croate. In cursulu des-
bateriloru Croatii au lasatu se cada pretensiunea
loru privitória la impartirea veniteloru granitiei mi-
litare pro praeterito, dupa ce pentru acést'a li s'a
predatu fondulu scolariu croatu de 1,576,000 fara
nici unu scadiamentu pentru scopulu administrarei
autonóme.

Nu se póte negá, cà Croatii au sciutu se 'si
caute interesele fačia de Ungari'a cu multa di-
bacia, de unde vine, cà au dobēnditu si mari suc-
cesse. Trei pacturi au incheiatu pēna acuma cu
Ungurii si la fiacare Maghiarii au trebuitu se le
faca concessiuni mai mari. Póte cà asia este na-
tur'a acestoru pacturi, cà din ce in ce se fia mai
costisítorie pentru unulu din paciscenti. Si de asta-
data Croatii au sciutu se se folosésca de tóte im-
pregiurarile, cari le-au fostu favorabile si, facēdu
presiune cu voturile ablegatiloru loru din Pest'a
asupra d-lui Tisza, au adus'o deocamdata la o in-
voiéla inre deputatiunile regnicolare. Dieta croata
se póte, cà cu tóte astea se nu fia inca pe deplinu
multiamita cu resultatulu cástigatu, ea póte inca
se respinga noulu proiectu de lege ficsatu in
Pest'a. —

Discursulu tronului, prin care s'a deschisu
p a r l a m e n t u l u i t a l i a n u, constata, cà
este necessariu de a se duce cātu mai curēdu la
unu banu resultatulu oper'a reformeloru interióre si
anuntia asternerea mai multoru proiecte de lege

pentru ameliorarea stării financiare a tierii, apoi
proiecte pentru o reforma electorală, pentr'unu co-
dice penalu si comercialu s. a. Vorbindu despre
situatiunea esterióra discursulu tronului dice: „O-
per'a impacarii si a civilisatiunei, in care se cu-
prinde politic'a nóstra esterióra si increderea in ne-
partialitatea nóstra, ne-a datu unu rolu onorificu la
actiunile diplomatice, cari conditionéza observarea
leala a tractatului dela Berlinu. Initiativ'a cea
mai noua a unei poteri amice (Angli'a), la care
unele poteri s'au si alaturatu, are de scopu a de-
laturá greutatile inca neresolvate. Se póte sperá
cu deosebire, cà prin pacificarea tienutului vecinu
cu Muntenegrulu se va incungiurá nenorocirea unui
conflictu. Pacificarea se va face si in cestiunea
fruntarielor grece cu consentimentulu acuma de-
claratu alu tuturor poteriloru si cu spriginulu
nostru eficace si neinteresatu, spre a ajunge la o
solutiune, care se corespunda stipulatiuniloru comune
si traditiuniloru politicei nóstre nationale, avendu
si conditiuni favorabile pentru pace, pe care ne
vomu straduí a-o sustiené cu tóta ingrijirea pentru
multu timpu si in modu onorificu!“

Cumu se vede, guvernulu italianu spera, cà tóte
cestiunile pendente se voru poté resolvá in tóta
pacea si bun'a intielegere. Ce-o dreptu, pentru cà
se póta duce la finitu oper'a reformeloru, Itali'a are
lipsa de pace pentru multu timpu. Ar' fi usioru
a avé pace, déca nu ar' fi si ea cà si celelalte
poteri atátu de interessata la cestiunile merunte
orientale!

Unu comunicatu din Vien'a celu primesce dia-
rulu bismarckianu „Norddeutsche Allgemeine Zei-
tung“ se incéca a imprastia credintia, ca po-
litic'a interna a Austriei ar' poté
se aiba unu efectu vatamatoriu asupra rela-
tioniuniloru ei cu imperiulu ger-
manu, dicēdu:

„... Politic'a comitelui Taaffe, care tintesco
la impaciuirea nationalitatiloru pe terēmulu legalu,
ori-care va fi resultatulu ce-in va avé, iésa chiaru
victoriósa din lupt'a, ce are a sustiené contr'a passi-
uniloru de partida, séu fia ea invinsa, spre pare-
rea de reu a tuturor patriotiloru acelora, cari vedu
in aplanarea divergintiiloru nationale garanti'a pen-
tru intarirea poteri imperiului in afara; in nici unu
casu acésta politica (interióra) nu va incrucisá séu
conturbá liniile acelei politice (esterióre), care, por-
tata de acordulu tuturor celoru dela guvernulu, sus-
tinenta de consentimentulu poporatiunei din ambe-
le jumetati ale imperiului si alu reprezentantiloru
loru si aপরতা de coróna in mantienerea si
nutrirea relatiuniloru, ce unescu pe Austro-Ungari'a
cu Germani'a, isi vede démn'a si nemodificat'a s'a
missiune“.

„Nordd. allg. Ztg.“ publica o scrisóre confiden-
tiala adressata in 20 Aprile trecutu de principele
de B i s m a r c k ambasadorulu Germaniei la Vi-
en'a. Cancelarulu scrie, cà guvernulu a facutu
Vaticanulu concessiuni considerabile, inse, cà P a p ' a
a facutu numai nesce declaratiuni reu definite. Déca
se afla in Germani'a suflete suferinde respunderea
cade asupra Bisericei si asupra Papei. Guvernulu
voiesce se desarmeze, inse nu voiesce se 'si distruga
arnele, elu doresce unu m o d u s v i v e n d i su-
portabilu pe bazele unei impacari reciproce.

10 Maiu.

Reproducemu dupa „Monitorulu oficialu“, dis-
cursurile pronunciate cu ocaziunea solemnitatii di-
lei de 10 Maiu.

La receptiunea de la palatu, d. George Lec'a,
vice-presiedinte alu Senatulu si delegatu alu jude-
tiului Bacau, a rostitu in numele tuturor delega-
tioniuniloru urmatorulu cuventu:

Mari'a T'a! Cà delegati ai judetieloru venimtu se de-
panemtu, la piciórele Tronulu Romaniei libere si indepen-

dente, simțimentele de iubire și de iubire și de recunoștința ale conjudețienilor noștri. Natiunea română, durerosu încercată prin desunirea și certele pe Domnia din trecut, a spus, prin delegații ei, la divanurile ad-hoc, că voiesc ocire și unu Domnu ereditaru, dintr'o familia domnitoare din Occident. Ea își împlini prim'a vointia la 1859 și 1861; a dou'a la 1867, candu depuse, în manele Mariei Tale, vechiele ei corone, pe cari, cu credința într'însa, le-ai primitu și Mari'a T'a.

Sub Domn'a și comand'a Mariei Tale natiunea română dobandi, pe campulu de onore, deplin'a independentia, recunoscuta astadi de tota lumea. În această noua situațiune, Romanii știu bine ce aștepta Europa de la densii. Ei știu că rangulu ce-lu ocupa astadi li impune că, prin munca și încredere în ei însisi și în Suveranulu lor, se dovedesca că sunt pe teremulu economic și politicu, ceea ce au fostu, sub conducerea Mariei Tale pe campulu de batalia. Fi d'ér' incredințiatu, Mari'a T'a Regala, că ne vomu sili a ne împlini datori'a, și, plini de încredere în viitorulu Romaniei, primesce se strigam din anima: Se traiesci Mari'a T'a Regala! Se traiesca Mari'a S'a Regala D'omn'a!

M. S. R. Domnulu a bine-voitu a respunde în termenii urmatori:

Domniloru! Sunt mandru și adencu miscatu vedindu astadi, impregiurulu Meu, delegații tuturor judetieloru și comuneloru, care au venitu spre a serbatori, împreuna cu capital'a, memorabil'a di de astadi. La 10 Maiu 1866, pentru prim'a ora, se sigila pactulu, care a legatu pentru totu-d'auna destinele Mele cu această țiera. Totu la 10 Maiu 1877, unu puternicu și barbatescu freametu facu se tresara pe toti Romanii de la o margine la alta; ei se grupara impregiurulu Meu, strigandu'Mi: trage stramosiesc'a spada și reinvie dilele de gloria și de fericire ale Romaniloru F'a țier'a independenta! Amu mersu veselu și plinu de încredere, căci șciamu că amu în urm'a Mea unu întregu poporu. Si astu-felu, astadi 10 Maiu 1880, serbamam, voiși, aniversarea neaternarei Romaniei că țiera libera și suverana, recunoscuta de tote Statele.

Acum d'ér', d-loru, că, prin energia și silintiele noastre ne-amu reluat loculu ce ni se cuvenia, o îndouita și nu mai puțin nobila sarcina se impune vegheriloru noastre patriotice: aceea de a consolidá, cum diceti, prin munca, prin unitate, prin abnegatiune, ceea ce brațulu vitézu alu ostasiloru noștri, ceea ce 'minteá, prudenti'a cumpenita, a tuturor barbatiloru, cari au condusu trebile publice, au dobanditu pentru scump'a noastră patria. Astufelu se va dovedi și mai bine, că țier'a această, totu atátu de virila și de perseveranta în pace, că și în resbelu, este unu elementu de ordine și de progresu la loculu ce Providenți'a 'i-a însemnatu. Multiamindu-ve D'omn'a și Eu, înca odata, pentru cuvintele ce 'Mi rostiti, în numele tuturor judetieloru și comuneloru, se ne unim din nou cu totii în acelu strigatu, care, în veselie și în primejdie, va iesi chiaru în ultim'a suflare din pepturi romanesce: se traiesca Romani'a!

Apoi d. presedinte alu consiliulu presinta Mariiloru Loru Regale deputatiunile fiacarui judetiu și orasiu, cu cari binevoira a se întretiene în modulu celu mai gratiosu.

La ora 1 dupa amédi, M. S. R. Domnulu merse la teatrulu celu mare spre a luá parte la banchetulu ce capital'a oferiea armatei și Comandantulu ei supremu. Teatrulu e iluminatu în modulu celu mai stralucitu; membrii Corpulu diplomaticu, unu publicu alesu și d'omne, în toalete elegante ocupau logile. Domnitoriulu luá locu la masa împreuna cu comesenii, între cari erau: Metropolitanulu-primatu, ministrii, presedintii Adunariiloru Legiuitoare, primariulu și consiliari municipali, membrii înalteloru corpuri ale statulu, generalii armatei, împreuna cu delegatiunile de tote gradele ale diferiteloru corpuri de trupe, delegații judetieloru și ai orasiiloru din țiera, funcționarii și oficialii superiori. Pe la finele mesei, M. S. R. Domnulu a redicatu urmatoriulu toastu:

Diu'a de 10 Maiu fiindu o serbatore nationala, inchinu celu d'antaiu paharu în onorulu țierei. Sunt acum trei ani de candu Romani'a, în Impregiururile cele mai grele, se declará independenta. Armata și poporu luptara cu vitejie și barbatie, și invinsera, în fine, tote greutatile. Lupt'a această a otelitu și întaritu natiunea, și astadi putemu privi viitoriulu cu linisce și încredere, și strigá cu mandria: Sa traiesca scump'a noastră patria de sine statat'oria!

Aceste cuvinte electrisara pe toti asistentii, cari respunsera cu strigatulu unanimu: Traiesca Domnulu și vitézu nostru capitanu! — Primariulu multiamu toastandu în senatatea Domnitoriulu și a armatei romane. Ministrulu de resbelu d. generalu Slaniceanu toastá apoi în numele armatei pentru prosperitatea capitalei statulu romanu, liberu și independentu.

Centralistii austriaci contra dreptului de limba.

Interesanta din mai multe puncte de vedere a fostu discussiunea, ce au provocat'o centralistii în camer'a domniloru austriaci asupra noúei ordonant'ie a guvernulu privitoria la întrebuintiarea egala a limbeloru în oficiile publice ale Boemiei și ale Moraviei. Ocasione la această le-a datu lordiloru austriaci desbaterea generala asupra budgetulu pentru an. 1880. Celu d'antaiu vorbitoriu dupa raportoru, cav. de Hasner, a adusu vorb'a asupra faimósei ordonant'ie dicendu, că și această este unu simptomu, că multe altele, — cumu e s. e. retragerea subventiunei pentru scolele militare din Zara și Ragusa, — că guvernulu actualu urmaresce o directiune periculosa unitatii imperiulu și elementulu germanu. „Ne numiti“, dice Hasner, centralisti, ei bine, noi marturisim, că suntemu centralisti.“ Elu sustiene apoi, că ceea ce ceru contrarii (federalistii) dela Nemtu nu ar' fi impacarea ci capitularea. Ide'a fundamentala a constitutiunei nu numai, că nu e nationala d'ér' e chiaru anti-nationala. Cumu stá cu administratiunea? Centralistii au știutu se respecteze tote drepturile. Administratiunea în Prag'a se afla în mânilor Cehiloru. În 1850 s'a fundatu prim'a scoala media cehica în Boemi'a, astadi sunt în Boemi'a 47 scoli medie cehice contra la 45 germane. La 1849 erá la universitate unu docentulu cehu, astadi la facultatea iuridica în Prag'a numai doue studii nu se prelegu în limb'a cehica. Antaiu noi Germanii eramu contra formarei unei universitati deosebite cehice și astadi ni se imputa de cerbicositate, pentru că consentim la o asemenea universitate.

Hasner arata mai departe, că limb'a imperiulu ar' fi cea germana și că la această nu sunt de vina centralistii, ci e de vina istoria pentru această nenorocire poporele inse ar' fi desdaunate prin cultur'a germana. Vorbitoriulu trage apoi consecintiele esistentiei unei asemenea limbe a imperiulu, dicendu, că principiulu federalisticu astadi nici nu s'ar' mai poté discutá, deorace nu ar' corespondu recerintieloru esistentii statulu. Mai periculosu înca decâtu federalismulu este fapt'a jumetate, experimentarea. Hasner finesce cu asigurarea, că partid'a lui va tiené întotdeauna susu stindartulu centralisticu!

Dupa Hasner a vorbitu comitele Leo Thun, inse s'a ocupatu demonstrativu numai de cestiunea financiara dicendu, că alte cestiuni nu sunt la ordinea dilei. Centralistulu principe Schönburg continua cu tote acestea discussiunea asupra ordonant'iei memorate, aratandu că poporatiunea germana s'ar' aflá în mare fierbere.

Principele Carolu Schwarzenberg (federalistu) dice, că s'a adusu o idea cu totul noua pe tapetu, ide'a unei limbe imperiale. Unde se se stramute barierele acelu imperiu, pentru care d. Hasner ar' voi se se voteze limb'a această imperiala? Si ore ar' fi oportuna votarea unei asemenea limbe pentru această imperatia? Séu ore se stramutam fruntariile mai aprópe de centru? La o asemenea stramutare declaru dloru, că nu voi participá niciodata (Aplause în drépt'a.)

Mai vorbira princip. Carlos Auersperg și d. de Plener cu focu în contra ministeriulu și a ordonant'iei sale. Principele Sapiaha (din Galitia) intréba, de unde si-au luat dreptulu centralistii a dice, că ei representa, ei sunt imperiulu de unde și p'na unde se încumeta a denega federalistiloru bun'a intentiune?

Anton cav. de Schmerling dice, că trecutul seu politicu și betraneti'a s'a ilu îndreptatiescu se ié cuventulu. A treia ora de 18 ani încóce amu pasitu pe cararea experimenteloru de dreptu publicu, de doue ori nu amu reesitu și sunt convinsu, că și a trei'a nu va succede, nu poté succede, căci contraste mari nu se potu uni. Statulu unitariu și statulu federalistu, progressulu lumina'toriu și ultramontanismulu nu se potu uni, și de aceea tote silintiele sunt zadarnice, ele pe acestu terenu nu potu succede (Aplause în stang'a) Se dice, că noi amu fi centralisti petrificati, d'ér' repriviti în istoria: Ore ide'a unui statu unitariu s'a inventatu numai la 1861? Nu, ea se datéza de 100 de ani. O imperatésa și doi imperati, toti trei au avut de o suta de ani numai cea idea, că se faca din Austri'a unu statu unitariu (Viui aplause în stang'a).

Vorbindu de încercariile sale dela 1861 de a centralisá, Schmerling dise, că, deca nu iar' fi statu în cale diplom'a dela 20 Octobree, deca nu si-ar' fi pusu de problema de a sgudui cătu se poté mai puțin temeli'a autonomiei date a

regatelor și tieriloru, deca în cestiunea competent'iei ar' fi avutu mâna libera, i-ar' fi succesu a mari și întari în faptu competent'ia Reichsrathulu. (Bravo repetite în stang'a) Trebuintiele imperiulu sunt o margine, peste care nu e ertatu a se trece. E frumosu a deșteptá sentiulu nationalu și eu sunt celu din urma care se va opune acestei directiuni, e bine negresitu, că fiacare se primésca în limb'a s'a prim'a instructiune, că se auda în bisericu cuventulu lui Dumnedieu în limb'a s'a materna, că se 'si poté cultivá limb'a s'a, d'ér' și această are marginele sale. Nu noi voim se proclamam limb'a germana de limba a statulu în Austri'a, ci lumea au proclamat'o de atare (Aplause vii în stang'a).

„În Austri'a avem, cu parere de reu o afirmu, numai o institutiune, care representa pe deplinu Austri'a — este brav'a noastră armata. În această institutiune, cu anim'a dorerosă o spunu, s'a facutu deja o spartura. Deja nu mai avem limb'a germana de limba a armatei; avemu lenga ea o limba de comanda unguresca și chiaru și una croata. Se mai estindemu ore și acestu cercu? Se faca ore și brav'a noastră armata politica de nationalitate indirecta prin aceea, că se respinge elementulu germanu? Si aci vomu ajunge deca mare parte din poporatiunea noastră nu va mai invetiá nemtiesce. Plangu pe acei oficiali, cari voru avé se instrueze cu aceste elemente pe soldatu, plangu pe generalulu, care într'unu momentu decisivu va voi se harangueze trupele și a caruia limba trupele nu o voru întielege! Am ajunsu asia de parte, că cu deosebire în regimentele galitiane astadi numai evreii dau contingentulu principalu pentru sergentii și caporalii, căci numai ei cunosc limb'a germana! Atátu e siguru, că constitutiunea noastră e amenintata, că o sapa pe de desuptu (Aplause în stang'a.) Deca ne vomu opune în unire noi suntemu acela, cari tienem susu drapelulu Austriei, noi luptam pentru Austri'a, pentru stralucirea coronei imperat'esce austriace și de aceea providenți'a noúe ne va dá și invingerea. (Viui aplause în stang'a, vorbitoriulu e felicitatu din mai multe p'rti).

Dupa această vorbire se incheia desbaterea și íe cuventulu:

Ministru-presedinte comite Taaffe: Guvernulu Maies-tatii Sale si-a pusu în programulu seu desvoltatu în discutiunulu tronulu o grea problema; elu a avutu de scopu a întariti tote elementele pe terenulu comunu alu activitatii parlamentare și sunt convinsu, că celoru cu cugetu curatu și cu patriotismulu le va succede a se întielege și a se impacá. O asemenea impacare este inse numai atuneci posibilu, deca nici un'a din nationalitatile ce se adu sub sceptrulu Austriei nu va fi în dreptu a se semti apesata. Guvernulu nu e ertatu a favorisá unilateralu un'a séu alta partida, protestéza d'ér' în contra celoru ce-i imputa, că ar' ignorá pretensiuni drepte séu că ar' pasi în vr'unu modu órecare în contra nationalitatii germane, care stá pe unu gradu asia înaltu de cultura.

Guvernulu si-a pusu și în privinti'a financiara de problema regularea financeloru statulu și i se facu și aci imputari nedrepte. Adeverulu e, că guvernulu n'a potutu face p'na acuma nimicu pentru micșorarea séu delaturarea deficitulu, nu inse că n'a voit. A dice că guvernulu ar' fi în stare a sacrificá vr'unei partide chiaru și constitutiunea însămma a trece peste tota mesur'a curenintiei. De alta parte inse trebe se declaru, că guvernulu respectéza drepturile parlamentulu, d'ér' elu nu 'si perde din vedere nici drepturile sale, dreptulu esecutivei, și față de acestu dreptu alu esecutivei guvernulu actualu nu suferu unu amestecu, nici de cătra unu parlamentu, cu atátu mai puțin inse de cătra o comisiune de cincisprediece (Miscare în stang'a) Guvernulu stá pe baza constitutiunei, d'ér' spre asigurarea și întarirea constitutiunei pentru viitoriu a fost neaperatu de lipsa, că tote elementele din țiera se ia parte la activitatea parlamentara. . .

Siefulu de sectiune br. de Sacken luandu dupa d. Taaffe cuventulu în loculu ministriulu de justitia absentu dice cu privire la ordonant'ia ministeriala pentru limb'a atátu de multu combatuta din partea germana, că print'însa nu s'a creatu nicidecum o noua stare de lucruri. Esia ordonant'ie dela 1803 și 1848, cari declara apriatu egalitatea limbei germane cu cea boema în tote ramurile justitiei. Guvernulu actualu a voit numai se ficeze pract'a de p'na acuma prin ordonant'ia cea mai noua. Centralistii se plangu cu deosebire, că districtele curatu germane din Boemi'a s'ar' vedé asuprite prin ordonant'ia. Acest'a nu e exactu. Guvernulu a luat mai antaiu informatiuni, și i s'a relatatu dela tribunalele din Reichenberg, Eger și Böhmisch-Leipa, (districtele cele mai mari curatu germane) ca acelu se desbatu tote cauzele în limb'a părților și în cauze criminale instructiunea și tota procedur'a se face în limb'a scuatulu, și sentinti'a înca se cetesce în limb'a lui (nemtiesce

boemesce). . . In fine documentéza că in memorandumul ce
a datu Nemtii in contra memorandumelor cehice nu se cere
să se faca distincțiune după limb'a ce se vorbește in-
diferite ținuturi. Nu este dér' nici o cauza fundata de a
se teme de urmarile ordonanției.

Cu discursul acest'a s'a încheiatu discușiunea
supra ordonanției și a atitudinii politice a guver-
nului.

Dela sinódele eparchiali romane gr. or.

(Urmare.)

Siedinti'a a V-a ținuta in 1/12 Maiu a fostu
ocupata intréga cu verificarea definitivă a deputa-
tului preotiescu alesu in cerculu XIX (Fagarasiu)
in persón'a d-lui parochu din Zernesci Trajanu
Metianu. In sesiunea trecuta a sinodului verifi-
carea acestui d. deputatu a fostu dificultata prin-
t'nuu protestu subscrisu de 16 preoti alegători,
cari pretindeau, că d. Trajanu Metianu a reesitu
s'a alesu — déca nu ne insielamu contr'a d-lui
protosincelu Irod. Fratesiu — numai prin mita.
Intielege de sene, că sinodulu jalusu de repu-
blicitate s'a n'a potutu trece preste o acusatune,
câtă de grava, fara că se ordoneze ancheta, care
s' lumineze pe deplinu cestiunea dificultății ale-
gerii.

Raportulu asternutu de comisiunea verificatória
in arm'a anchetei facute de parintele Z. Boiu dadu
nasa la o îndelungata desbatere, in decursulu ca-
reia prea cinstitiu membri ai sinodului 'si aratara
câtă mai multu talentulu deosebitu de a face
vorba multa si tréba pușina. In adeveru s'a dis-
cutatu mai multe óre fara se se póta aduce lu-
mina deplina in o cestiune atáta de importanta.
Deputatulu alesu, ce e dreptu, a fostu verificatu,
fara inse se fia cu totul descarcatu de acusatune
de simonia. A fostu absolvatu cumu amu dice din
lipsa de dovede, éra acusatarii au fostu ossenditi
la purtarea speselor. Regretamu, că sinodulu n'a
cautatu se lumineze pe deplinu acésta cestiune,
dandu fiacarui resplat'a cuvenita. Ar' fi fórte
tristu, că immoralitatea si coruptiunea, ce domnesce
la noi in alegerile politice se prinda radacini si in
alegerile nóstre bisericesci, cari trebuie se fia emi-
namente morali... In acésta siedintia s'a finitu des-
baterea regulamentulu pentru administrarea si contro-
larea averilor bisericesci, care apoi a fostu pri-
mitu si in a treia cetire.

Totu in asta siedintia se puse la ordinea dilei
proiectulu pentru infintierea unui organu in con-
sistoriulu archidiececanu sub numele de essactoratu.
Desbaterea acestui proiectu s'a facutu si pri-
mitu in siedinti'a VI ținuta in 2/14 Maiu. De-
claramu francu, că nu intielegemu bine, ce insem-
néza acésta nóua funcțiune si acésta cu atátu mai
multu cu câtă nu-i vedemu de locu necesitatea,
afara numai déca nu voimu se o consideramu că
o sinecura, că multe altele. Péna acuma on. nos-
tru sinodu archidiececanu a doveditu o predilectiune
deosebita — se nu dicemu regretabile — pentru
crearea de posturi nóue. Suntem siliti a constata
si in biserica nenorocita pornire, ce e generala in
statulu ungurescu, de a créa nu ómeni pentru pos-
turi, ci dincontra posturi pentru ómeni. Noi cre-
demu, că on. consistoriu archidiececanu nu i-ar' fi
trebnitu decât o fórte mica dosa de bunavointia,
pentru a face cu totul superflua o funcțiune, că
acésta, care nu are altu meritu, decât a face se
éca din Cass'a archidiececana o suma de 800 fl.
pentru a intrá in pung'a unui omu tineru, care nu
pare a fi tocmai avisatu la ea pentru a-'si créa o
cariera. Lucru curiosu! Candu se cere dela on.
sinodu câte ceva pentru scopuri proprii, pentru a
promové progressulu nationalu atátu pe terenulu
culturalu câtă si pe celu materialu: atunci dandu
din uneri raspunde cu o surprindietória seriositate,
că n u s u n t b a n i. Ei bine! prea cinstiti pa-
rinți, banii pentru crearea de sinecuri de unde-i
luati? Intieléga, cine póte, acestu modu alu on.
sinodu de a-'si pricepe chiamarea! . . . Bunii cre-
stini n'au decât se indrepteze rogatiuni ferbinti
cátă ceru, că s'a implutu in fine si multu sim-
tita lacuna in consistoriulu archidiececanu prin cre-
area essactoratulu. . . Afacerile archidiececane voru
merge de aci înainte, că pe sfóra!

Siedintia VII-a se ținut in 3/15 Maiu. Intre obiec-
tele cele mai de capetenia este a se numerá o in-
terpelatiune a deput. St. Pacurariu adressata pre-
sidiului in privinti'a abuzulu, ce se comite cu im-
partirea ajutoriulu de statu la preotii lipsiti, adu-
candu înainte casuri, in cari se dau 20 fl. v. a.
si ajutoratulu preotu trebuie se dè d-lui protopopu
cinstiantia despre 50 fl. v. a. Presiedintele a res-

punsu indata la acésta interpelatiune, dicendu, că
impartirea acestoru ajutorie se face după o reso-
lutiune prea inalta, care designéza anume modulu
si scopulu impartirii. Are tóta increderea, că pro-
topopii implinescu cu conscientiositate chiamarea in
asta privintia. Declará in fine, că déca cumva
s'ar' descoperi asemeni abuzuri, culpabili isi voru
luá pedéps'a cuvenita. Interpelantulu se declará
nemultiamitu cu respunsulu acest'a, rezervandu 'si
dreptulu de a face propunere in acésta privintia.
Cu tóte aste sinodulu luá respunsulu presidiulu
spre sciintia.

In urm'a acestor'a dep. Pacurariu face o pro-
punere, cumu are se se imparta in viitoriu ajuto-
riele de statu. Punctele esentiale ale acestei pro-
puneri sunt, că ajutoriulu se se tramita la adresa
prin assignatiunea postale la toti preotii, cari nu
locuiescu in Sibiiu. Acestu ajutoriu nu se póte
deține séu retiené sub nici unu feliu de titlu.
Propunerea se transpune comisiunei bisericesci. —
Dep. Patitia mai face o propunere, pentru că con-
sistoriulu se vina la proxim'a sesiune a sinodulu
cu unu regulamentu, care se reguleze afacerile si-
nodulu comitetulu si epitropiei protopopesci si se
preciseze cerculu loru de activitate conformu posi-
tiunei loru in organismulu bisericeii. Propunerea
se transmite comisiunei pentru propuneri.

(Va urmá.)

Dela gur'a Ternavei in Maiu 1880.

Onorata Redactiune! Tonulu inversiunátu alu
diarului „M. Polgar“ Nr. 116 a. c. adresatu „Ga-
zetei Trans.“, pentru că acésta fôia nationala a
aflatu de bine a improspetá memori'a dilei de 3/15
Maiu, me îndémna a prinde péna si a ilustra in-
cátăva egalitatea, de care ne bucuram noi in tiér'a
unguresca.

Precum este bine sciutu comitatulu Albei in-
ferióre are populatiune mai eschisiyu romana si a-
própe la 170 de mii locuitori. In acestu vastu
comitatu nu vei aflá la oficiale politice aplicatu nici
unu romanu de dai-Dómne, apoi la oficiulu cen-
tralu nici unulu, fiindu tóte posturile ocupate de
maghiari, neamintindu ramulu justitiei unde aflamu
numai unu jude romanu. Péna eri alaltaeri mai
era postulu de presiedinte alu forulu orfanale ocu-
patu de unu romanu, inse, repausandu si acest'a,
domnii unguri pro forma vestira, acestu postu si
de acum înainte 'lu voru reservá pentru unu ro-
manu, dér' totodata se substitui acolo unu domnu
Antal Török, că ceea ce n'a sciutu péna aci se a-
puce a invetia.

Spre mirare se mai gasira ómeni, cari mai țin
la vorb'a seducátore si falsa, ce s'a obicinuitu a se
folosi de noi Romanii, si asia unii recomandara,
pe Petru altii pe Mihaiu, si credeau că domnii un-
guri 'si voru ținé parol'a. Multi patiti de ai
nostri clatinau din capu si avisau pe cei creduli la
conduit'a maghiara de péna acum, inse nu aflara
credieantu si asia unu teneru oficialu politicu in
unu orasiu aprópe de centrulu comitatulu cu tóta
ardórea spera si lucra, pentru a ajunge in postulu
vacantu. Póte că credea a fi castigatu pre deplinu
increderea maghiariloru, deorace s'a facutu chiaru
membru alu unei societati maghiare de teatru că
diletantu, éra din referad'a s'a eliminase limb'a ro-
mana, care, péna la ajungerea lui in postulu celu
imbracă, a fostu folosita — a procedatu intru
tóte după placulu celoru dela putere. Cu tóta a-
cést'a portare, ce nici intr'unu modu nu póte fi
romanésca, amaru s'a insielatu in sperantia, si spe-
sele facute s'au dusu in ventu, căci după cum am
intielesu substitutul presiedinte numai pușine vorbe
i-a constatu, că se abata pre alegatori in partea s'a
dicendu: că de ar' fi ori-ce maghiaru si necuali-
ficatu, că contra candidatulu elu ar' recede, inse față
de unu romanu nu póte recede, pentru că Romanii
i-au omoritu pe tataseu si apoi sciti ce mai ur-
méza.

Aceste manevre le folosescu cei cu egalitatea
in gura si chiaru față de unulu, care s'a datu pe
man'a loru. Acésta manopera succese, si candidatulu
pseudo-romanu cadiu cu eclatu alegendu-se ma-
ghiarulu.

După ce noi in tóte dilele vedemu, cumu Ma-
ghiarii ne persecúza, cumu ne nedreptatiescu intru
tóte — vine acum „Magyar Polgar“ si cu o falca
in ceriu cu alti in pamentu striga, că numai agi-
tatorii nationali sunt nemultiamiti cu mersulu lu-
cruriloru si apoi ne indruma a esi din tiéra, déca
nu ne place, afirmandu, că Ungurii au cuprinsu si
mantuitu acésta tiéra. Aceste asertiuni neadeve-
rate sunt departe inca de a ne face se parasimu

a nóstra tiéra, ar' fi de doritu, că ómenii dela „M.
Polgar“ se-si vina in fire si se véda lucrurile după
adeverat'a loru colóre. Cu amenintari órbe nu
voru ajunge Dumnealoru la tienta, ci din contra
celu ce cetesce atari espectoratiuni fanatice se con-
vinge pe deplinu, cumcă in acésta tiéra terorismulu
dér' nu libertatea si egalitatea domnesce. Atari
publicisti nu se potu laudá, că dóra ar' fi ante-
luptatorii culturai, ci dincontra ei sunt in servi-
tiulu inimiciloru proprii ai loru. A afirmá cumcă
Romanii aperandu si interesele loru vitale in 1848
si aperandu tronulu ar' fi fostu in servitiulu ini-
miculu patriei — este unu lucru, ce intrece ori
ce impertinentia, de care numai ómenii de cali-
brulu celoru dela „M. Polgar“ sunt capabili.

Nu gandésca cei dela „M. P.“, că cu atari a-
tacuri voru castigá anemele compatriotiloru, nici se
spereze, că ne voru intimidá, pentru că noi lupta
drépta ne luptamu si viitoriulu este pentru noi.
Ve cunóscemu pe deplinu dorinti'a de a ne ma-
ghiarisá, dér' nu poteti si nu aveti atractiune spre
a poté face acésta, ci din contra atátu conduit'a
cátu si tonulu insultatoriu celu purtati ve facu inca-
pabili de atare chiamare.

Precumu se vede din casulu specialu mai susu
enaratu inaintea maghiariloru nici acei individi
slabi de, angeru, cari si 'dau tóta truda a se assi-
milá loru, nu au trecere, ci sunt respinsi de ori si
unde chiaru numai pentru aceea, că li-a mai re-
masu numele romanescu.

Este timpulu supremu, că si acestia se se des-
metecésca si se véda, că ce au de asteptatu după
conduit'a loru de sateliti, si mai bune servicie nu
ne potu face contrarii, decât tractandu si pe a-
cestia cu mesur'a loru usitata față de ori-ce este
romanescu. —

A r g u s.

Ortelecu (Selagiu) 21 Maiu 1880.

Parochulu Moigradului d. Clemente Popu in corespon-
dintiele sale, raspundendu la una observatiune a Anonimulu,
referitória la persón'a d-sale, 'si face multu lucru, — me-
diatu, si imediatu — cu mine, care sum prot'a tr. Bredu-
lui (asiadér' după densusu satrapa, aspida gastronomu, si
mai marele voivodu din poveste) frumóse epitete dela unu
teneru abia esitu din pulverea seminariuale, precumu se vede
d-s'a pușinu a invetiatu din aceea ce se numesce ómenia;
póte după proverbiulu rusticu d-s'a nu a fostu acasa, candu s'a
impartitu ómenia; aceste epitete d-lu meu ti le rezervéza
pentru d-t'a, si pentru famili'a d-tale, căci fórte bine vi se
potrivescu, póte că practisarea acestoru din parte-ve sunt
efusulu fructelor din Bredu.

A me demite cu d-lu mai susu mentionatu la polemii
referitória la insinuatunile lui malitióse, tientiória la per-
són'a mea, nu convine nici cu natur'a 'mi, nici cu positunea
mea oficiósa, si sociale.

Eu sum fórte indestulitu, — ba sum mandru de acele
semtieminte, cari le nutrescu față de mine toti poporeni,
preotii, si inteligintii tractulu meu. 'Mi pare reu, că d-lu
Clemente Popu din caus'a unoru supositiuni nefundate, dér'
usioru esplicabile din caracteriulu si giurulu d-sale s'a iso-
latu de acésta céta respectabile, că Iuda de cei 11 invetiacei
respective colegi ai sei. D-s'a inse este teneru intieptiunea-i
verde se póte inca cóce; pe atunci amu sperantia, că, de
vomu trái, ne vomu cunósce mai bine, si d-sale 'i va fi
rusine de cele espuse in lungile sale exercitii de stilu.

Eu me marginescu deci, ce privesce atingerea persónei
mele, a declará, că eu n'amu scrisu nici un'a dintre co-
respondintiele esite mai de curéndu din Selagiu (acésta o va
adeveri de siguru si onorata Redactiune a „Gaz. Tr.“) —
si că eu nici mediatu, nici imediatu nu am luat parte la
scrierea acelor*); cu acésta, credu, amu luat bas'a tutu-
roru suspitiuniloru, de altcumu pușinu demne de unu preotu
ale d-lui Clemente Popu.

Inse la celea contienute in correspondintiele d-lui din
nr. 31 a „G Tr.“ despre sinódele din trecutu ale tractulu
Bredulu, cu parere de reu me semtu silitu, că convoca-
toriu si presiedinte a acelor, se dechiaru din capulu locu-
lui asertiunile d-lui Clemente Popu de neadeveruri malitióse
fabricate de nescari creeri necopti, si plini de invidia; de-
órece, in totu tractulu Bredulu, nu credu se se afle omu
d e m n u d e c r e d i n t i a, care se fia — ce privesce sco-
pulu, si rezultatulu acelor sinóde — de o parere cu d-s'a,
afara dóra de famili'a d-sale. Asertiunea d-sale, că sco-
pulu acestoru sinóde ar' fi fostu intre altele: că membrii si-
nodulu, si capii aceluia se se ospeteze din sud-
d ó r e a p a r o c h u l u i r e s p e c t i v u, e de una na-
tura care nu-ti permite a-o atinge decâtă numai cu ma-
nusi, cari manusi apoi devinu prin acésta atingere nefolosi-

*) Dechiaramu la rândulu nostru, că afirmatiunea de
mai susu a d-lui protopopu alu Bredulu, corespunde pe de-
plinu adeverulu. Red.

Publicatiune.

Ordinea pentru stingere la incendii, stabilita in comun'a Brasiovu in urma conclusului reprezentantiei comunale din 10 Decembre 1879, care contine norme, dupa cari populatiunea va avé se de ajutoriu la eventualele incendii si pentru care se va cere mai tardiu inalt'a aprobare ministeriala, va fi espusa incepédu dela dat'a de mai josu (15 Maiu) in decursu de 30 de zile in biroulu presidiului magistratualu, in órele ordinare de officiu, pentru a poté fi esaminata din partea fiecaruia.

Acést'a se aduce la cunoscintia cu acea observatiune, cá recursele obveniente in contra acestei ordine voru avé a fi asternute subscrisului magistratu in decursu de 30 de zile.

Brasiovu 15 Maiu 1880.

Magistratulu orasianescu.

Foncière,

Institutu de Assiguratune din Pest'a

dela anulu 1864 pèna la finele anului 1879 sub

Firm'a: „Institutulu de asiguratiune pestánu“
in Budapest'a.

Capitalu in actii 25,000,000 franci, egalu cu diece milióne fiorini v. a. in auru

asupra carora s'a platitu in numerariu:

12,500,000 franci, egalu cu cinci milióne fiorini v. a. in auru.

Premiile si reservele pentru daune constau din circa 2,500,000 fl.

In cursulu anualu alu Premiiloru face circa 3,000,000 fl.

Societatea, care se numera intre institutelu cu capitalu fórte puternicu, si cari oferu Garantitiile cele mai mari, assureaza cu conditiunile cei mai liberale si cu tacsia premiiloru fórte eficienta:

I. contra pagubelor prin focu, fulgeru séu esplosiune la edificii, fabrici, masine, recuisite, mobile, mǎrfuri, vite, precumu si contra productelor de campu si fénatii aflatóre in locu liberu, séu sub Coperisii;

II. contra pagubelor la venituri curate, causate la Fabrici prin incetarea lucrarii séu la Case inchiriate prin perderea chiriei in urm'a unui focu séu esplosiuni;

III. contra spargerei degeamurila ferestre usi si mobile;

IV. contra pagubei la transportulu mǎrfuriloru pe uscatu, séu pe apa.

V. contra pagubei de grandina la ori-ce productu alu pamentului.

VI. asupra Vietiei omului in tóte combinatiunile.

Pagubi ocasionate se voru cerceta in modulu celu mai culantu si se voru plati fórte grabnicu. (Institutulu de asiguratiune pestánu a bonificatu pentru pagube cu decursulu existintiei sale 22 Milióne fiorini v. a.

Deslusiri mai detaliate dá reprezentanti'a nóstra mai josu numita.

Directiunea:

Comitele Marcus Pejacevich, Presiedinte; Fridericu nobilu de Kochmeister, Anton de Laczkó, vice Presiedinti; Membrii ai Directiunei: Adolfu Aebly, Carolu G. Feldmann, Carolu Figdor, Dr. Eduardu Loisch, Comitele Gedeon Ráday jun., Adolf Schenk jun., Alois Strobentz, Dr. Antonu Willner, Comitele Leopold Wolkenstein - Trostburg. Directuru generalu: Wilhelm Schön; locutiitoru de Directoru generalu: Carolu Fuchs Directoru.

Agenti'a generala Brasiovu la Domnii:

Kammer & Jekelius

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 28 Maiu st. n. 1880.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	72 80	Oblig. rurali ungare . . .	94.-
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu). . .	73 40	„ „ Banat-Timia . . .	93.25
Losurile din 1860 . . .	129.50	„ „ transilvane . . .	93.-
Actiunile bancei nation. . .	833.-	„ „ croato-slav. . .	95.-
„ instit. de creditu . . .	278.40	Argintulu in mǎrfuri . . .	—
Londr'a, 3 luni . . .	117.85	Galbini imperatesci . . .	5.56
		Napoleond'ori . . .	9.38
		Marci 100 imp. germ. . .	58.-

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipografi'a: Ioanu Gött si fiu Henriu.

vere. De a respunde la unele asertiuni, cá si aceste, credu cá me va dispensá totu omulu, care are cevasi idea despre bun'a cuviintia.

Folosulu acestoru sínóde trasu la indoiéla de d-lu Clemente a fostu:

1) Cá s'a desteptatu intre poporu si inteligintii mireni interessarea de trebile bisericesci si scolare.

2. Cá capacitandu-ne unulu pe altulu, amu regulatu, dupa cátu s'a pututu, trebile bisericesci si scolare.

3. Cá ne-amu facutu unu fundu pentru scólele confessionale din tractu, care astadi ni sta la dispusetiune in cass'a guvernului diecesanu.

4. Cá prin conlucrarea fratiésca la binele bisericeii, si-a scólei intre preotimea tractuale si inteligintii mireni, s'a creatu una armonia si c'ontielegere, cu cari puçine tracte se potu laudá in mesur'a, in care ne putemu laudá noi.

Cá óre are d. Clemente P. idea despre inportanti'a acestoru folosuri isvorite din tienerea Sinódeloru tractuale, remane intrebare deschisa. Eu celu puçinu n'am nici tempu, dér' nici voia de a deslegá enigme.

Ce se atinge de ordinea tienerei sínódeloru, dice d. Clemente P.: cá aceea nu s'a observatu, prin urmare la frate-seu fostu preotu in Firminisii s'ar' fi tienutu duoe sínóde dupa olalta; si inca are cutezanti'a órba de a se provocá la Protocólele Sinódelora, fora cá acelea se le fi vediatu canduva in viati'a s'a; acesta, d-lu meu, e unu ne adeveru cornuratu; ostenece la archivulu prot si vei afá, cá intre Sinodulu tienutu in F. in 1869 si intre celu tienutu totu acolo in 1871 s'au mai tienutu inca cinci (5) Sínóde: 3 ordinare si duoe extraordinarie, ceatea din urma la demandari mai inalte, si anume: in Herecleanu, Garceiu, Poptelecu, Agiresiu si Bredu, cá nu s'a tienutu acuratu ordine nu te vei mira, d-lu meu, déca sine era et studio vei luá in consideratiune tempulu si giurstarile; candu e tempu reu, nu se póte convocá unu Sinodu in marginea tractului, apoi mai vinu si alte cause, cá séu vre-o parochia, unde era se se tiena Sinodu devine vacanta, séu Preotulu, ori cineva din famili'a lui e morbosu s. a.

Dice mai incolo d. Clemente P. cá eu se fi demandatu frate seu din F., cá se se pregateasca pentru 50 persóne toti inteligintii? acést'a asertiune malitiósa si potu dice copilarésca de sine cade, de órece in totu tractulu meu abia suntemu 8—9 Preoti, cari inca nu vinu totudeuna toti; la acestia se mai adauge câte unu inteliginte, doi si ai gátatu. — Docentii séu se ospatéza imprumutatu, seu sé ducú cátra casa. Curatorii si Cantorii more consveto, ducédu-se la vreo crásmutia, se ospetéza imprumutatu. Unde-ti suntu dér' d-le Clemente P. cei 50 inteligintii, bine ar' fi candu ar' fi, dér' 'su cá cele cuprinse in 1001 de nopti. D-le Clemente Popul d-ta inca esti teneru, poti invetiá multe bune dela ómeni mai betrani decátu d-ta. Inseamnati aceste duoe, pentru casuri, candu ai voi a mai scrie prin foi: „Verum occultatum est saepe, haud exstinguitur unquam. — „Paucorum improbitas, multorum est saepe ruina.“

Teodoru Popu.
Protopopu.

Impartirea ofrandelor pentru inundati.

(Urmare.)

XV.

Processu verbalu, incheiatu in comun'a **Ponorelu** la 15/27 Aprile 1880, inaintea d-loru delegati ai comitetului pentru romanii inundati, instituitu in Brasiovu, Nic. Th. Ciurcu (si D. Dr. Aurel Muresianu, a judelui comunalu (primariu) Ioanu Ves'a si a juratului Ioanu Plesia.

Domnii delegati visitandu pamenturile inundate ale acestei comune, au constatatu intre cei mai pagubiti mai multe familii, carora le-au datu urmatórele ajutóre:

Lui Constantinu Plesia, Iuonu Plesia a lui Ilie, Rafil'a Plesia ved., Dumitru Plesia a lui Iuonu, Iuonu Corchitu, si remasiloru orfani in urm'a lui Neculae Gligor Preotulu (a carora tutoru e Nicolaea Bursu) li s'au datu câte 10 fl. v. a. (60 fl.)

Banii orfaniloru, nefindu de fácia tutorele, s'au datu judelui comunalu Iuonu Ves'a cu obligamntea de ai predá tutorelui neamenatu, pe langa cuitantia.

La incheierea processului-verbalu s'a mai prezentatu pagubitul Andreiu Dregoi Catana, si i s'au datu asemenea 10 fl., apoi vedav'a Mari'a lui Dregoiu George, Todoru Plesia Catana si ved. Ana Dregoiu, carora li s'a datu câte 5 fl. v. a. (25 fl.)

In totalu s'a datu pentru inundatii din Ponorelu sum'a de 85 fl. v. a.

(L. S.) Ioanu Ves'a
jude comun. Ioanu Plesia
juratu.

Diverse.

[A tentatu asupra metropolitului Morariu Andrievici.] Din

Cernauti 23 l. c. vine o seire, care amu dorí se nu se adeverésca. Ea dice, cá metropolitulu Dr. Morariu Andrievici, candu intorcédu-se dela bisericica a voitu se se dè josu din trasura, a fostu insultatu si batutu de cátra unu omu mai betranu din class'a de josu. Atentatoriulu, cu numele Petru Koczek, este unu Ruténu; elu a fostu indata arestatu, la care ocaziune amenintiá, cá inca totu va omóri odata pe metropolitulu. Indignatiunea ásupra acestui incidentu este generala.

[Nationalitatile in armata.] Corespondentulu vienesu alu diarului „Politik“ din Prag'a, voindu a face o paralela, a adunatu dupa tabelele militare dela finea lui Decembre an. tr. unele date statistice privitórie la numerulu, in care este reprezentatu fiacare poporu din monarchia in armat'a comuna. Dupa aceste date se afla in armata amesuratu limbei ce o vorbescu, Germani 229,947, Maghiari 149,694, Cehi si Slovaci 157,565, Poloni 64,916, Ruteni 67,889, Romani 48,483, Croati 34,358, Sloveni 32,459, Serbi 24,526, Italiani 5846, Bulgari 1011. — Corespondentulu numitu arata, cá Germanii si Maghiarii laolalta facu numai 379,641 ómeni, carora le stau fácia 383,124 Slavi, apoi, cá Maghiarii sunt cu vreo 8000 mai puçinu reprezentati in armata, decátu Ceho-slavii singuri. De aci deduce, cá nicide cumu centralistii n'au indreptatirea de a vorbí despre o missiune germana a Austriei, despre superioritatea rassei germane si maghiare s. a. — Pe noi ne-a surprinsu la datele de susu numerulu micu de 48,480, ce ne arata la Romani, cari la totu casulu trebuie se dè unu contingentu mai mare in asemenare cu Slovenii, Croatii si Serbii, cari sunt multu mai puçini la numeru. Cine scie cáti Romani nu sunt socotiti intre Maghiari si póte chiaru intre Ruteni si Serbi!

[Bainoue in Banatu.] In valea Marilla lenga Oraviti'a s'au infintiatu bai de apa rece de inhalatiune si de zeru. Valea Marilla jace la o inaltime de 2500 urme preste suprafaci'a marii intr'o padure désa de bradi si pini, si este unu locu de cura climaticu deosebitu, pentru cá aerulu este blandu, si in lunile cele mai calduróse dómnesce temperatura de midiulocu + 20° R. Aceste bai sunt folositórie pentru bólele, cari se referescu la sistemulu nerviloru, organele de respiratiune, bataia de anima, stomachu s. a. Baile aceste se voru deschide la 1 Iuniu 1880. Conducetóriulu bailorulu este: Dr. Hoffenreich. „Dst.“

[Vicariu episcopescu in Oradea-mare.] „Biseric'a si scóla“ din Aradu ne spune, cá sinodulu de acolo au alesu de presiedinte alu consistoriului si Vicariu episcopescu pentru Oradea-mare pe d-lu protopopu alu Totvaradie Iosifu Belesiu.

[Toleranti'a russa.] Cetimu urmatórele in „Vointi'a poporului“ din Galati: „O copia a unui functionaru din Tulcea, mergédu de vacantia la nesce rude in Basarabi'a, luase cu ea câteva carti romane de studiu. La fruntaria, autoritatile russe gasindu cartile romane le-au aruncatu in Dunare. Pèna unde merge esclusivismulu puterniciloru nostri vecini!“

Publicatiune!

Stupin'a Bisericeii nóstre, fosta a lui Cristof, situata langa riulu Barsa, se va arendá prin licitatiune pe siese ani, incepédu din tómn'a anului curentu 1880.

Licitatiunea se va tiené Dumineca in 15/27 Iuniu 1880, la 10 óre inainte de ameadiu, Cas'a de Siedintie, curtea Biserisant. Nicolae, suburbiulu Scheiu.

Pena la diu'a de licitatiune se potu luá in vedere conditiunile arendarei la Domnulu Ioane A. Navrea, suburbiulu Scheiu in prundu.

Brasiovu 6/18 Aprile 1880.

Epitropi'a parochiale a Bisericeii romane
ort. res. dela S. Nicolae. 3—4